

forum nu

Vid det här laget ska omkring 6,7 miljoner av Sveriges invånare ha fått blanketter för årets folk- och bostadsräkning. Själva insamlingen av de ifyllda blanketterna pågår 5-12 november.

Hittills har vi haft folkräkningar 1970, 1975 och 1980. Vid ett par av dem har allmänheten reagerat rätt starkt mot alltför detaljerad datainsamling. Man har känt sitt privatliv utelämnat till myndigheterna. Många har känt särskilt oro inför de tekniska möjligheterna att samköra insamlade uppgifter med andra register. Uppgifterna kan ju användas till helt annat än de samlades in för.

En sådan inställning är verkligen begrip-

lig med tanke på de närgångna frågor som stundom ställts.

Kritik i riksdagen

FoB 85 genomförs nu efter en rätt intressant riksdagsbehandling. Först kom den starka kritiken mot Statistiska Centralbyråns sk FOBALT-projekt. Det skulle blivit en för omfattande datainsamling. Efter att detta förslag justerats, tog sedan riksdagsmajoriteten i maj 1984 mot oppositionens vilja en särskild lag som konstaterar att folkräkning ska äga rum 1985.

Det insamlade materialet ska användas för kontroll av folkbokföringen. Det ska också bli statistik som kan användas för regional och kommunal planering, samt för

forskning och allmän information. Det är ganska allmänt formulerade ändamål.

Mot beslutet om FoB 85 fanns i riksdagsutskottsbehandlingen reservationer från samtliga tre borgerliga partier. Man menade därifrån att det borde räcka med fullständig folkräkning vart tionde år, i stället för vart femte. Man kan ju därmed komplettera med lämpliga stickprovsundersökningar. Reservationerna byggde på flera motioner, bl a av Kerstin Anér och Kenth Skårvik.

Regeringsmiss

För att undvika missförstånd från allmänheten, och för att se till att allt gick rätt till vid FoB 85, lanserade regeringen denna gång idén att tillsätta en särskild

Märkliga turer kring FoB 85

Den parlamentariska kommission som ska övervaka säkerhet, sekretess och integritet vid den nu pågående folk- och bostadsräkningen tillsattes för sent för att kunna påverka väsentliga beslut om uppläggningen. Det skriver Tomas Ohlin, fp-representant i kommissionen, i denna redogörelse för de politiska turerna kring FoB 85.

Fastighetens registerbezeichnung
ALPEN 1:1

Folk- och bostadsräkningen 1985
Uppgifterna är skyddade enligt lagen om 1985 års folk- och bostadsräkning (SFS 1984:537), sekretesslagen och datalagen.

PERSONBLANKETT

Avd A Namn och adress

Person 1
RXKNARE, FOLKE

Person 2
RXKNARE, INGRID

Utdelningsadress
STORA GATAN 17

Postnr. Ortnamn
991 22 BY

1 Är adressuppgiften riktig?
 Ja Nej

Lan Kom Fors
05 95 22

Om adressen är felaktig ange den riktiga här
Utdelningsadress

Postnr. Ortnamn

Forsamling

Blanketten skickas i bifogade portofolje svarskuvert till nedanstående adress senast den 12 november 1985

Folk- och bostadsräkningen 1985
Kommunkontoret

GRÄNSKNINGSVUXEN 1

Postnr. Ortnamn
991 23 SÖDERSTAD

Avd B Yrke

2 Förvärvsarbetade Du minst 1 timme under veckan 4 - 10 november 1985?
Sätt kryss i Ja-rutan även om Du var frånvarande från Ditt arbete på grund av t. ex sjukdom eller semester.

Person 1
RXKNARE, FOLKE

Person 2
RXKNARE, INGRID

I vilket yrke arbetade Du?
Lämna yrkesbenämning som så noggrant som möjligt beskriver. Den huvudsakliga arbetsuppgiften. Se exempel på nästa sida.

Ja Nej

Ja Nej

Avd C Hushållet

3 Skriv namn på den/du som har hyreskontrakt för bostaden eller äger bostadsrätten, lägenheten, enfamiljshuset

4 Besvaras på en blankett per hushåll

Har skall alla vuxna personer, (födda 1968 eller tidigare) som stadigvarande bor i bostaden, finnas med.
Skriv till personer som saknas.
Stryk personer som inte längre bor kvar.
Sätt kryss i en ruta för varje person.

RÄKNA MED MEJ
FoB 85
VI RÄKNAR MED DEJ

parlamentarisk kommission. Kommissionen skulle övervaka säkerhet, sekretess och integritet vid folkräkningen. Kommissionen skulle ha full parlamentarisk besättning.

Men regeringen missade tidsplanen. Kommissionen tillsattes så sent att alla väsentliga beslut om uppläggnings av FoB 85 redan var tagna vid dess första sammanträde (som ägde rum först vid skiftet april maj 1985). Var det en slump? Dessutom har kommissionen fått angivet i sina direktiv att den inte får påverka hur Statistiska Centralbyrån genomför FoB-arbetet.

Man kan förstå att Sten Johansson är nöjd. Han har fått politisk garanti för folkräkningen. Garanterade applåder vad SCB än gör.

Politisk gisslan

Även Jan Freese kan vara lugn. Kommissionen får enligt direktiv inte heller påverka Datainspektionens arbete.

Kommissionen ska med andra ord övervaka sekretess och integritet – utan att ha någon relation till de ansvariga myndigheterna. Det är som att skriva utan penna, att måla utan pensel.

I FoB-kommissionen har vi haft en stillsam tid vid de möten som hittills ägt rum. Man diskuterar dörrlås i SCB:s korridorer och emballage för blanketter.

Som ledamot för fp känner man sig i detta sammanhang som politisk gisslan. Jag har också ett alldeles klart intryck av att övriga två borgerliga ledamöter känner på samma sätt. Men vi ställer upp nu. FoB 85 är dock demokratiskt beslutad.

Medborgarna kartläggs

Det insamlade materialet omfattar personuppgifter, samt uppgifter om bostad och hushåll. Inga frågor om utbildning ställs denna gång. Jämfört med FoB 80 är samordningen med den allmänna fastighetstaxeringen borta. Antalet frågor om sysselsättning har minskats ner. I stället samkör SCB materialet mot registret över totalbefolkningen, mot sitt sysselsättningsregister, samt mot inkomst- och förmögenhetsregistret. Komplettering sker också med uppgifter från andra myndigheter.

Dessutom utförs efter FoB 85 en särskild sk evalveringsundersökning för att kontrollera kvaliteten i insamlade uppgifter.

Alla som arbetar med FoB-uppgifterna har tystnadsplikt. Efter den lokala granskningen i kommunerna lagras sedan uppgifter hos SCB i 70 år under sekretess.

Närmare sju miljoner blanketter ska nu alltså flöda över vårt land. Denna insamling av uppgifter är i överkant av våra behov. Regeringen trivs med att ha medborgarna väl kartlagda. Man får en känsla av att information insamlas för att den "kan komma att vara bra att ha".

Tomas Ohlin